

مصوبه چهل و پنجمین جلسه هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱

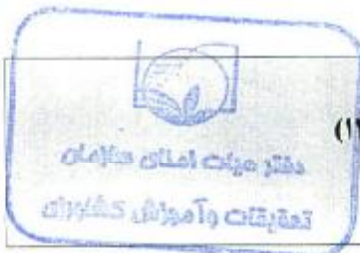

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

عنوان استاندارد: (تدوین / بازنگری):

تدوین استاندارد ملی بذر شبلیله

تدوین استاندارد ملی بذر شبلیله (تاریخ تدوین: ۱۳۹۷/۸/۱۵)
تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای سازمان

مصوبه چهل و پنجمین جلسه هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱

مقدمه:

اهمیت گیاه یا محصول:

شنبلیله (*Trigonella foenum-graecum L.*) گیاهی علفی، یک ساله و بومی نواحی مدیترانه بوده و از جمله سبزیجاتی است که هم ارزش غذایی داشته و هم خواص درمانی آن مورد تأکید قرار گرفته است. این سبزی مفید و پرخاصیت دارای قدمت کشت طولانی در ایران بوده و سطح زیر کشت آن در کشور حدود ۱۰۰۰ هکتار گزارش شده است که عمدتاً در استان‌های خوزستان و قم متمرکز گردیده است.

اهداف مورد نظر:

تدوین استانداردهای مزرعه‌ای و آزمایشگاهی بذر شنبلیله بر مبنای مستندات علمی و شرایط موجود در داخل کشور.

ضرورت تدوین / بازنگری استاندارد:

با توجه برنامه‌ریزی صورت گرفته توسط مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال جهت کنترل و گواهی بذر سبزیجات برگی در قالب برنامه گواهی محدود و نیز با توجه به استقبال شرکت‌های تولیدکننده بذر سبزیجات برگی از برنامه مذکور، ضروری است که استاندارد (مزرعه‌ای و آزمایشگاهی) این گروه محصولی از جمله شنبلیله در سریعترین زمان ممکن تدوین گردیده و جهت اجرا به واحدهای مرتبط از مؤسسه ابلاغ شود.

دفتر هیئت امنای سازمان

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تدوین استاندارد ملی بذر شنبلیله (تاریخ تدوین: ۱۳۹۷/۸/۱۵)
نایب دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

مصوبه چهل و پنجمین جلسه هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱

طبقات بذری:

طبقه بذری پیش پایه (Pre-basic)

بذر پیش پایه، به بذر حاصل از تکثیر بذر به نژادگر (Breeder Seed) گفته می شود. این طبقه بذری، هسته اولیه تولید بذر برای طبقه مادری بوده و استانداردهای مزرعه‌ای و آزمایشگاهی که برای بذور این طبقه اعمال می شود نسبت به طبقات بذری پایین تر (طبقات پایه و گواهی شده) سختگیرانه تر است.

طبقه بذری پایه (Basic)

طبقه بذری حاصل از کشت بذر پیش پایه است که برای تولید بذر گواهی شده به کار می رود. استانداردهای مزرعه‌ای و آزمایشگاهی که برای بذور این طبقه اعمال می شود نسبت به طبقه بذری پایین تر (طبقه گواهی شده) سختگیرانه تر است.

طبقه بذری گواهی شده (Certified)

بذر حاصل از کشت طبقه بذری پایه است که برای تولید محصول تجاری در اختیار کشاورزان قرار داده می شود. این طبقه به عنوان محصول نهایی برنامه گواهی بذر در نظر گرفته می شود.

دفتر هیئت امنای سازمان

تحقیقات و آموزش کشاورزی

تدوین استاندارد ملی بذر شنبلیله (تاریخ تدوین: ۱۳۹۷/۸/۱۵)
تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای سازمان

مصوبه چهل و پنجمین جلسه هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱

تعاریف:

تناوب: ترتیب خاص کاشت محصولات و نیز آیش در یک قطعه زمین

ایزولاسیون: فاصله مزرعه تولید بذر از سایر مزارع و یا گونه‌های گیاهی که امکان تلاقی و بروز اختلاط ژنتیکی و یا امکان انتقال بیماری مشترک را سبب شود (جهت حفظ خلوص ژنتیکی و حفظ سلامت بذر).

بذر خالص: بذرهای یک گونه مشخص در نمونه مورد آزمون که بیشترین حجم میزان بذری را به خود اختصاص داده و شامل تمام ارقام زراعی آن گونه می‌باشد. بذر خالص علاوه بر بذور سالم و رسیده، شامل بذرهای ریز، لاغر، نارس، چروکیده و جوانه‌زده نیز می‌باشد. همچنین قطعات شکسته بذر که بزرگتر از نصف اندازه بذر اصلی باشند نیز جزو بذر خالص محسوب می‌گردند.

درصد جوانه‌زنی: به درصد بذر جوانه‌زده در نمونه مورد تجزیه که تحت شرایط مشخص و کنترل شده آزمایشگاهی و پس از طی زمان معین صورت پذیرفته است، درصد جوانه‌زنی می‌گویند. این کمیت معرف قابلیت بذر در ایجاد گیاه عادی تحت شرایط مناسب محیط خاک می‌باشد.

تدوین استاندارد ملی بذر شبلیله (تاریخ تدوین: ۱۳۹۷/۸/۱۵)
تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

معموبه چهل و پنجمین جلسه هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱

استاندارد ملی تولید بذر شنبله (مزرعه‌ای)

طبقات بذری		استانداردهای مزرعه	
گواهی شده (Certified)	پایه (Basic)	پیش پایه (Prebasic)	
۱	۲	۳	تناوب (حداقل سال) * ایرو لاسیون (حداقل متر)
۵	۱۰	۱۰	سایر ارقام و خارج از تنب (حداکثر تعداد بوته) سایر محصولات (حداکثر تعداد بوته)
۱/۱۰۰۰	۱/۵۰۰۰	۰	
۱/۱۰۰۰	۱/۵۰۰۰	۰	
۲/۱۰۰۰	۱/۱۰۰۰	۰	علف های هرزه **
۲/۱۰۰۰	۱/۱۰۰۰	۱/۱۰۰۰	قارچ ها بیماری های بذرزاد
-	-	-	پروکاریوت ها (حداکثر تعداد بوته)
-	-	-	ویروس ها

* تناوب علاوه بر گیاه شنبله شامل گیاهان کتان (*Linum catharticum*) و فالاریس (*Phalaris canariensis*) نیز می باشد.

** توصیه فنی پاک بودن مزرعه از علف های هرز و امکان بازرسی مزرعه به سهولت می باشد. استاندارد علف های هرز شامل گیاهان ملبیتروس، فالاریس، کتان، گیاهان خانواده لگوسینوز و گیاهان خانواده کروسیفر می باشد. مزارع بذری در کلیه طبقات باید عاری از آفات و بیماری های فرطینسانی باشد (استناد به سازمان حفظ نباتات).

دفتر ملیت امنای کشاورزی
تلفن: ۰۲۱-۸۱۰۸۰۰۰۰

کدوم استاندارد ملی بذر شنبله (تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۸/۱۵)
تایید دبیر خانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای سازمان

معموبه چهل و پنجمین جلسه هیئت امنای
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
تاریخ تقویمه: ۱۳۹۷/۱۲/۲۱

استاندارد ملی تولید بذر شبلیله (آزمایشگاهی)

طبقات بذری	استانداردهای آزمایشگاه	
	پیش پایه (Prebasic)	پایه (Basic)
گواهی شده (Certified)	۹۸	۹۸
۹۶	۹۸	۹۸
۴	۲	۲
۱۵	۵	۱۰
۱۵	۲	۱۰
۷۵	۷۵	۷۵
۹	۹	۹
-	-	-

استانداردهای آزمایشگاه

حداقل بذر خالص (درصد)

حداکثر مواد جامد (درصد)

حداکثر بذر سایر محصولات در نمونه کاری
(تعداد در ۴۵۰ گرم بذر)

حداکثر بذر علف‌های هرز در نمونه کاری
(تعداد در ۴۵۰ گرم بذر)

حداقل درصد جوانه‌زنی استاندارد

حداکثر درصد رطوبت

بیماری‌های بذرزاد

پنجره ملی امنیت غذایی
سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی

نورین استاندارد ملی بذر شبلیله (تاریخ تدوین: ۱۳۹۷/۸/۱۵)
تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت های امنای سازمان